

E. O.

"M. W. Łomonosow i osnowanie Moskowskiego Uniwersytetu", M. T. Bielawskij, Moskwa 1955; "Istoria fiziki w Moskowskim Uniwersytecie (1755-1859)", A. F. Kononkow, Moskwa 1955 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 1/2, 421-422

1956

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

prof. Alfred Lange, *Agricola i hutnictwo jego czasów*,
dr inż. Paul Beyersdorfer, *Agricola i hutnictwo szkła*,
prof. Theodor Brugsch, *Agricola jako lekarz*,
dr Helmut Wilsdorf, *Agricola jako pierwszy historyk górnictwa*,
Rudolph Strauss, *Działalność Agricoli jako burmistrza i dyplomaty*.

Trzy prace wyszły spod piór nie niemieckich. Prof. S. W. Szuchardin (ZSRR) pisze o wpływie Agricoli na rozwój górnictwa w Rosji w wiekach XVI—XVIII, doc. Jenö Faller (Węgry) daje pracę *Co górnictwo węgierskie zawdzięcza Agricoli?*, wreszcie prof. A. Krupkowski pisze o niektórych metodach metalurgicznych określanych przez Agricolę jako „polskie“.

Zamyka księgę opatrzoney kolorowymi tablicami przegląd wszystkich dzieł Agricoli.

Zwraca uwagę tempo technicznych prac wydawniczych nad tą bogato ilustrowaną księgą: materiały nadchodziły w okresie wakacyjnym 1955 r., a 21 listopada księga została wręczona uczestnikom obchodu.

E. O.

Iz historii nauki i techniki Kitaja. Sbornik Statiej. Izdatielstwo Akademii Nauk SSSR. Moskwa 1955, s. 182.

Wydany przez Instytut Historii Przyrodoznawstwa i Techniki Akademii Nauk ZSRR zbiór zawiera referaty wygłoszone na uroczystym posiedzeniu Rady Naukowej tego instytutu w dniu 19 października 1954 r. z okazji pięciolecia powstania Chińskiej Republiki Ludowej.

Przeszło połowę książki zajmuje obszerna praca F. J. Niestieruka *Gospodarka wodna Chin*, zawierająca przegląd przedsięwzięć z zakresu budownictwa wodnego w Chinach w ciągu tysiącleci ich historii oraz opis prac prowadzonych w tym zakresie w ciągu ostatniego pięciolecia.

Oprócz tego N. A. Figurowskij pisze o chemii starożytnych Chin i o jej wpływie na rozwój nauki w innych krajach, A. I. Juszkiewicz — o osiągnięciach matematyki chińskiej, I. D. Straszun — o ogólno-biologicznych poglądach lekarzy dawnych Chin i wreszcie W. N. Fiedczina — o Czan Czunie, chińskim podróżniku XIII wieku.

E. O.

M. T. Bielawskij, M. W. Łomonosow i osnowanije Moskowskiego Uniwersitietia. Izdatielstwo Moskowskiego Uniwersitietia, 1955, s. 312.

A. F. Kononkow, *Istorija fiziki w Moskowskom Uniwersitietie (1755—1859)*. Izdatielstwo Moskowskiego Uniwersitietia, 1955, s. 300.

Dwusetna rocznica założenia Uniwersytetu Moskiewskiego stała się okazją do kilku już publikacji, które poprzedziły dwutomową historię tego zakładu naukowego.

Pierwsza z wymienionych książek postawiła sobie za zadanie wykazanie na podstawie materiałów archiwalnych właściwego udziału Łomonosowa w utworzeniu i pracach organizacyjnych Uniwersytetu. Autor polemizuje przy tym z historykami okresu carskiego, którzy umniejszając rolę wielkiego uczonego przypisywali założenie uczelni carycy Elżbiecie i jej faworytowi Szuwałowowi. Autor omawia również postacie pierwszych profesorów uniwersytetu, którzy w dużej części wywodzili się spośród najbliższych uczniów Łomonosowa. Obszerne przypisy przynoszą teksty dokumentów związanych z utworzeniem uczelni.

Druga z książek zajmuje się historią badań naukowych z zakresu fizyki oraz historią prac dydaktycznych w tej dziedzinie w ciągu pierwszego stulecia działalności Uniwersytetu Moskiewskiego. Okres ten związany jest z nazwiskami Strachowa, Dwigubskiego i Spasskiego. Poważną część książki zajmują przypisy, zawierające ankiety personalne wybitnych fizyków, spisy wyposażenia instrumentalnego gabinetów fizycznych, programy nauczania oraz spisy profesorów, wykładowców, doktorów i magistrów fizyki w okresie 1755—1860 wraz z wykazem ich prac naukowych.

E. O.

A. Ch. Chrgijan, *Michaił Fiodorowicz Spasskij*. Izdatielstwo Moskowskiego Uniwersytetu, 1955, s. 52.

D. Z. Gordiewskij, K. A. Andriejew — *wydajuszczij russkij gieometr*. Izdatielstwo Charkowskiego Gosudarstwiennogo Uniwersytetu im. A. M. Gorkogo, Charkow 1955, s. 46.

Uniwersytety radzieckie wydają małe broszury poświęcone krótkim biografom wybitnych uczonych, których działalność związana była z daną uczelnią. Tak więc Uniwersytet Moskiewski wydał ostatnio broszurę o wybitnym geofizyku i klimatologu pierwszej połowy XIX wieku, Spasskim, a Uniwersytet Charkowski — o matematyku z przełomu XIX i XX wieku, Andriejewie. Broszura o Andriejewie zawiera również krótki wybór opinii o pracach uczonego oraz kilka jego listów.

E. O.

W. N. Pipunyrow, *Iwan Pietrowicz Kulibin. Żizń i tworczenstwo*. Gosudarstwiennoje nauczno-techniczeskoje izdatielstwo maszynostroitelnoj literatury, Moskwa 1955, s. 187.

Książka zawiera biografię wybitnego rosyjskiego mechanika-samouka końca XVIII wieku I. P. Kulibina oraz opis najbardziej interesujących obiektów jego technicznej twórczości. Są to przede wszystkim projekty i modele niezwykle śmiałych — jak na owe czasy — mostów, jak również projekty statków rzecznych oraz zegarów.

Materiał książki dotyczący wynalazków Kulibina opiera się na wydanych w roku 1953 przez Archiwum Akademii Nauk ZSRR rękopisach wynalazcy.

E. O.